boru hattı döşenmesi ele elındı.

Gazprom'un Azeri gazını satın almaya başlaması durumunda, zaten gaz bulma sıkıntısı çeken Nabucco projesi daha da işlevsiz kalacaktı. Böylece, Rusya'nın ABD karşısında eli çok daha fazla güçlenecekti.

Rusya, Obama'nın Ankara ziyaretini dikkatle izledi, verilen mesajları iyice değerlendirdi. Artık herkes kartını açık oynamaya başlamıştı.

Moskova bir yandan bu girişimleri ile Washington karşısında elini güçlendirmeye çalışırken diğer yandan da uzlaşı ve işbirliği mesajları ile diplomasinin gereklerini yerine getirmeye çalışıyordu. Amaç, hem diplomatik açıdan mevzi kazanmak hem de karşı tarafın manevra alanını kısıtlamaktı.

Bu bağlamda, Obama'nın Ankara'daki temaslarından bir hafta sonra Moskova'dan gelen açıklamalar dikkat çekiciydi.

Rusya Dışişleri Bakanı **Sergey Lavrov**, yaptığı son açıklamalarla hem ABD'ye **"Orta Asya'da makul bir işbirliğine hazırız"** mesajı hem de Gürcistan'ın NATO üyeliğinin Rusya açısından **"kırmızı çizgi"** olduğu yorumlarını güçlendiren sert açıklamasıyla **"Geçen ağustosta olanlar tekrarlanabilir"** sinyali yolladı.

Obama'nın, Ankara ziyareti öncesinde enerji diplomasisi hız kazanırken, Moskova yönetimi ABD'nin büyük önem verdiği ve Obama'nın Ankara temasları sırasında da ele alınan Nabucco projesinin içini boşaltmak için arka arkaya girişim başlattı.

Lavrov, Obama yönetimi ile ilişkilerde **"ihtiyatlı iyimser"** olduklarını söyleyip kapıları kapatmamaya da özen gösterdi. ABD ile Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) topraklarında işbirliğine açık olduklarını söyleyip ön almaya çalışan Lavrov, Mir Televizyonuna yaptığı açıklamada, **"Bu konuda (işbirliği) zaten biraz deneyimimiz var. Rusya ve ABD, SSCB döneminden kalan, özellikle nükleer güvenlik, nükleer malzemelerin miktarı, gücü ve depolanmasının yanı sıra, silahsızlanma anlaşmalarıyla ilgili yeni şartların taahhüdü gibi sorunların çözümüne birlikte kafa yordu"** diye konuştu.

Bazı BDT ülkelerinin günümüzde Amerikan ve Rus şirketlerinin dahil olduğu ekonomik projeleri yürüttüğünü ifade eden Lavrov, **"Biz bu tür işbirliğine açığız. Biz ABD'nin bu bölgedeki ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesini de içeren; kaldı ki bu ülkeler de ilişkilerini geliştirmeye hazır, çıkarlarının bulunduğunun farkındayız. ABD ve bu bölgeden olmayan herhangi bir ülkenin çıkarlarını anlaşılabilir, şeffaf ve meşru yöntemler kullanarak hayata geçirmesini istiyoruz"** dedi. Rusya`nın ABD ile eski Sovyet bölgesinde birlikte çalışabileceklerine de işaret eden Lavrov ön şart sundu:

"Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinde Rusya ve ABD'nin birlikte çalışmasından engel yok. Ancak bu işbirliği şeffaf olmalı. Üstü kapalı oyunlar olmamalı. Gizli ajandalar olmamalı."

Rusya'nın deneyimli politikacısının yaptığı bu açıklamaların satır araları okunduğunda, Moskova yönetiminin enerji konusunda -iki ülkenin birbirinin yaşamsal çıkarlarını da gözeterek- ABD ile yeni bir dönemi açmak istediği hemen göze çarpıyor. Ancak bu noktada, Türkiye'nin hangi rolü üstleneceği, yeni enerji denkleminde Ankara'nın söz sahibi olup olamayacağı ise belirsizliğini koruyor. ■

Elektrik sektörünün planlanmasında iletimin önemi

İletim sistemine Güney-Doğu, Kuzey-Batı yönünde 765 kV çok yüksek gerilimli enerji nakil hattının eklenmesi ile hem sistem stabilitesi artırılmış, hem de sistem kayıpları azaltılarak ekonomi sağlanmış olacaktır. 765 Kv'luk projenin güzergah etüdü, projelendirilmesi, imalat ve montajı en az 5-6 yıl alacağından bu konuda çalışmalara bir an önce başlanmalıdır.

Gültekin TÜRKOĞLU
Eski TEK Genel Müdürü

Elektrik sektöründe planlama denilince akla öncelikle üretim planlaması gelmektedir. Oysa üretilen enerjiyi sisteme bağlayacak iletim hatları, üretim tesisleri ile eş zamanlı yapılmayınca; üretilen enerjinin tüketim noktalarına taşınması mümkün olamayacaktır. Bu nedenle üretim planlamasının, iletim ve dağıtım planlaması ile birlikte yapılması zorunluluğu vardır.

Bugün üretim kapasitesinin geliştirilmesinde ortaya çıkan en önemli sorun, üretilecek enerjiyi iletmek için mevcut iletim sisteminin yetersizliğidir. Rüzgar santrallarını buna örnek olarak gösterebiliriz. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verilerine göre ülkemiz rüzgar potansiyeli 48 bin megavat bir başka deyişle 120 milyar kilovat saat olarak tahmin edilmektedir. Temiz enerji kaynağı olmanın yanı sıra yerli bir kaynak olan rüzgar enerjisinin, elektrik üretiminde en önde gelen yerli kaynak olarak kullanılması gerekirken, mevcut iletim sisteminin yetersizliği nedeniyle ne yazık ki yeterince kullanılamamaktadır. Bu durum giderilemez ise elektrik üretimi için bu büyük kapasiteden yeterli derecede yararlanmak mümkün olamayacaktır.

Elektrik sisteminin planlaması sadece üretim tesisleri dikkate alınarak yapılmamalı, bu tesisleri sisteme bağlayacak iletim ve dağıtım hatları da dikkate alınarak yapılmalıdır. Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) döneminde, uzun vadeli planlama çalışmaları öngörülen aday santrallar ile bu santralların sisteme bağlantılarını içeren çeşitli alternatifler birlikte incelenir; hem inşaat maliyeti hem de kayıplar ve sistem stabilitesi yönünden en ucuz ve en uygun alternatif bulunur, kurulacak santralların öncelikleri ve yerleri buna göre belirlenirdi.

Üretim kapasitesi büyüdükçe iletim sisteminin gerilim seviyesinin de büyütülmesi gereklidir. Afşin-Elbistan (A) ve (B) santralları ile birlikte Fırat Havzası'ndaki santralların ürettikleri elektrik enerjisi, tüketim bölgesi olan Kuzey-Batı Anadolu'ya 10 adet 380 kV enerji hattı ile taşınmaktadır. İleride her biri 1400 megavat, toplam 5 bin 800 megavat olan Afşin-Elbistan (C, D, E, F) santralları tamamlandığında, bu santralı sisteme bağlayan mevcut 380 kV hatlara, ek olarak 5 bin megavatın üzerinde yük gelecektir. Bu nedenle, iletim hatlarında daha üst gerilim seviyesine çıkarmak gerekliliği doğacaktır. Aynı husus kurulacak nükleer santrallar için de geçerlidir.

Birim taşıma gücü kVA başına, 765 Kv enerji nakil hattı maliyeti 380 kV hattın takriben yüzde 50'si olacağından, uzun mesafeye büyük güçte enerji taşımak 765 Kv ile daha ekonomik olacaktır. Bu nedenle iletim sistemi gerilim seviyesinin bundan sonraki dönem için 765 kV'a yükseltilmesi düşünülmelidir.

İletim sistemine Güney-Doğu, Kuzey-Batı yönünde 765 kV çok yüksek gerilimli enerji nakil hattının eklenmesi ile hem sistem stabilitesi artırılmış, hem de sistem kayıpları azaltılarak ekonomi sağlanmış olacaktır.

765 Kv'luk bu projenin güzergah etüdü, projelendirilmesi, imalat ve montajı en az 5-6 yıl alacağından bu konuda çalışmalara bir an önce başlanmalıdır. ■